

Asia: VN/1068/2021

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valtion virkamieslain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Yhdistyksemme haluaa käyttää hyväkseen tätä tilaisuutta ja kertoa, kuinka erästä muuta valtion virkamieslain pykälää ja siihen nojautuvaa asetusta olisi muutettava, mutta kylläkin omana hankkeenaan.

Todistajan ja tuomarin valat on poistettu, ja vastaavasti olisi toimittava myös virkavalan suhteen. Valtion virkamieslain (750/1994) 70 § olisi muutettava seuraavaan muotoon:

"Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset virkavakuutuksesta."

Voimassa olevasta pykälästä olisi siis poistettava teksti "virkavalasta ja".

Lain 75 §:n mukaan tällä lailla kumotun valtion virkamieslain (755/1986) 28 §:n 1 momentin ["Virkavalasta on voimassa, mitä siitä erikseen säädetään."] nojalla annettu asetukset virkavalasta ja virkavakuutuksesta sekä tuomarinvalasta ja tuomarinvakuutuksesta (1183/1987) jää edelleen voimaan.

Alunperin 70 § kuului seuraavasti: "Tarkemmat säännökset tämän lain

täytäntöönpanosta annetaan asetuksella." Sitten 1.5.2015 voimaan tullee lailla (283/2015) 70 § muutettiin nykyiseen muotoonsa, jossa samalla muutettiin valtion virkamieslakia muutenkin. Asian sisälsi jo asianomainen HE 298/2014 vp. Takana voidaan nähdä olevan perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännön vaatima asetuksenantovaltuuksien täsmällisyys ja tarkkarajaisuus.

Perustuslain 80 §:n 1 momentin nojalla lailla [asetuksen sijasta] on kuitenkin säädettävä yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista. Niistä virkavalassa ja virkavakuutuksessa on kyse. Siksi yllä mainitun asetuksen virkavalaa ja virkavakuutusta koskevat säännökset olisi joka tapauksessa nostettava lakiin ja nimenomaisesti valtion virkamieslakiin, sen 70 §:ään eri momentteina 70 §:n nykyinen säännös kumoten. Siis seuraavat asetuksen säännökset:

1 § niistä virkamiehistä, jotka ovat velvollisia vannomaan virkavalan tai antamaan virkavakuutuksen ryhtyessään hoitamaan virkaansa [kohta 4) maaherra olisi poistettava, ellei se sitten edelleen koske Ahvenanmaan maaherraa];

5 § virkavalan ja virkavalan kaavoista [alkuperäinen monikko "perustuslakeja" olisi muutettava vallitsevan tilanteen mukaisesti yksiköksi];

8 § virkavalan vannomisesta ja virkavakuutuksen antamisesta; ja

12 § ilmoituksesta nimikirjan pitäjälle valan vannomisesta ja virkavakuutuksen antamisesta.

Samalla nämä säännökset olisi asetuksesta kumottava. Samoin olisi kumottava asetuksen 13 §:n 1 momentti valan vannomis- ja vakuutuksen antamisvelvollisuuden täyttämisestä. [Tämä voitaisiin perustella ottamalla malli seuraavasta tavasta,

jolla valtioneuvoston asetus 1026/2017, jolla 13 §:n 1~momentista poistettiin tuomarivalaa ja tuomarinvakuutusta koskevat maininnat, perusteltiin: "Pykälän mukaan kerran annettua valaa tai vakuutusta ei tarvitse uudistaa. ...

Tuomioistuinlain 1 luvun 7 §:n mukaan tuomarinvakuutus on annettava ennen tehtävään ryhtymistä. Vakiintuneena käytäntönä on, että kerran annettua tuomarinvakuutusta tai sitä vastaavaa vakuutusta ei tarvitse uusida. Erityistä säännöstä tästä ei ole tarpeen säilyttää."]

Samalla olisi valtionvirkamieslakiin (70 a §:ksi) siirrettävä asetuksesta seuraavat säännökset:

4 § niistä virkamiehistä, jotka eivät vanno virkavalaa tai anna virkavakuutusta, vaan antavat kirjallisen vakuutuksen ryhtyessään hoitamaan virkaansa;

7 § kirjallisen vakuutuksen kaavasta [alkuperäinen monikko "perustuslakeja" olisi muutettava vallitsevan tilanteen mukaisesti yksiköksi];

11 § kirjallisen vakuutuksen antamisesta; ja

12 § ilmoituksesta nimikirjan pitäjälle kirjallisen vakuutuksen antamisesta.

Samalla nämä säännökset olisi asetuksesta kumottava. Samoin olisi kumottava asetuksen 13 §:n 2 momentti kirjallisen vakuutuksen antamisvelvollisuuden täyttämisestä. [Momentin säätämän käytännön voitaneen katsoa vakiintuneen, jolloin erityistä säännöstä tästä ei ole tarpeen säilyttää.]

Mutta virkamieslakiin siirretyistä säännöksistä voitaisiin ja olisi syytäkin samalla poistaa maininnat virkavalasta.

Asetuksessa virkavala mainittaisiin edelleen seuraavissa säännöksissä:

3 §, jonka mukaa valtioneuvoston jäsenen on vannottava virkavala tai annettava virkavakuutus sekä annettava tuomarinvakuutus ennen tehtävään ryhtymistään; ja

10 §, jonka mukaan valtioneuvoston jäsen vannoo valan tai antaa vakuutuksen valtioneuvoston yleisistunnossa.

Valtioneuvoston kanslia kuvasi ministerin virkavalan ja tuomarinvakuutuksen yhdistelmää varsin erikoiseksi.

Joka tapauksessa nämä kaksi säännöstä olisi nostettava yhdistettyinä asetuksesta valtioneuvostosta annettuun lakiin (175/2003) uudeksi 4 a §:ksi.

Mutta kunhan virkavalasta olisi luovuttu, valtioneuvostosta annetun lakiin voitaisiin suoraan lisätä seuraava uusi

4 a §

Ministerin juhlallinen vakuutus

Ryhtyessään tehtäväänsä valtioneuvoston jäsen antaa valtioneuvoston yleisistunnossa seuraavan juhlallisen vakuutuksen: [Lyhyt kaava kuten esim.]

"Minä N.N. vakuutan, että minä ministerinä noudatan perustuslakia ja muita lakeja sekä toimin oikeudenmukaisesti kansalaisten ja yhteiskunnan parhaaksi."

[tai hiukan pidempi kaava kuten esim.]

"Minä N.N. vakuutan, että minä ministerinä noudatan perustuslakia ja muita lakeja sekä toimin oikeudenmukaisesti isänmaan ja yhteiskunnan jäsenten parhaaksi turvaten tehtävässäni ihmisarvon loukkaamattomuuden sekä yksilön vapauden ja oikeudet."

Valtioneuvoston kanslia valmisteleva hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valtioneuvostosta annetun lain muuttamisesta (HE 84/2018 vp) ehdotti, että mainittuun lakiin lisätään 4 a § ministerin juhlallisesta valasta ja vakuutuksesta sekä 4 b § ministerin juhlallisen valan ja vakuutuksen kaavasta. Mutta hallituksen esitys raukesi perustuslakivaliokunnassa vaalikauden loppuessa valmistavan keskustelun jäätyä kesken ja mietinnön valmistumatta. Se ei kuitenkaan johtunut yksin hallituksen sote-esityksen laajasta käsittelystä, vaan kyllä asian hankaluudesta valiokunnan kuulemien asiantuntijoiden vastustettua ministerin uskonnollista valaa ylipäättään sekä ehdotetun valan kaavan syrjivää valtionkirkollisuutta erityisesti.

Yllä mainittuun asetukseen jäisi yhä 2 § eräiden muiden kuin tuomioistuinten jäsenten tuomarinvakuutuksesta, mutta tämäkin säännös olisi nostettava asianomaisiin lakeihin, minkä jälkeen asetusta voitaisiin kumota.

Luukkainen Jouni
Pääkaupunkiseudun ateistit ry